

KOMMANDOER

15.1

Formål

At give viden om hvilke kommandoer der anvendes i forskellige rosituationer.

15.2

Indledning

En god styrmand skal kunne give sit mandskab korrekte, præcise og klare kommandoer i alle situationer, der kan opstå på en rotur. Praktisk øvelse i brug og forståelse af de enkelte kommandoer og deres anvendelse hjælper til dette.

I kritiske situationer er det vigtigt, at styrmanden kan få mandskabet til at gøre det der ønskes, og gøre det i præcis det rette øjeblik. Kommandoerne skal derfor være tydelige med hensyn til hvilken side i båden der skal gøre hvad, hvornår det skal gøres, og hvornår roerne skal holde op med at gøre det.

Vejr og bådens længde kan gøre det nødvendigt at styrmanden taler højt, således at etteren kan opfatte kommandoen, og også for at roerne koncentrerer sig om at høre kommandoen.

Det er altid styrmandens ansvar at båden manøvreres korrekt. Det er ikke en undskyldning at roerne ikke gjorde, hvad der blev sagt.

Nogle kommandoer kræver en forvarsling, så roerne er forberedt på den kommando, som kommer kort tid efter. For eksempel: "Klar til at kvarte åre" (ophold) "kvart åre". Forvarslingen er en del af kommandoen og yderligere forvarsling er ikke nødvendig. "Til roning klar – ro" skal ikke varsles, så kommandoen fejlagtigt bliver til "Klar til at ro – til roning klar – ro".

Nogle kommandoer gives kun til den ene side af båden, så nævnes siden (styrbord eller bagbord) før selve kommandoen. For eksempel: "Styrbord – vel roet" eller "Bagbord – sæt i".

15.3 Kommandoer til at gå ombord og fra borde

1 og 2 ombord

- Varsling: **"Et og to klar til at gå ombord"**
Kommando: **"Et og to – ombord"**
Udførelse: På denne kommando anbringer roerne forsigtigt den fod, der er nærmest båden på bundbrættet mellem spændholt og sæde. Derefter sætter de en hånd på hver ræling, og den anden fod placeres ved siden af den første. Så sætter de sig roligt på sædet og anbringer fødderne i spændholtet.
Hensigten: Roerne skal samtidig i båden (to og to).

3 og 4 ombord

- Varsling: **"Tre og fire klar til at gå ombord"**
Kommando: **"Tre og fire – ombord"**
Udførelse: De to andre roere går ombord som ved kommandoen "Et og to – ombord".
Hensigten: Roerne skal samtidig i båden (to og to).

1 og 2 (3 og 4) fra borde

- Varsling: **"Klar til at gå fra borde"**
Kommando: **"Et og to (tre og fire) – fra borde"**
Udførelse: Roerne kører frem på sædet, anbringer fødderne på bundbrædderne, tager fat i begge rælinger, rejser sig og sætter den nærmeste fod på broen først, træder derefter ud af båden.
Hensigten: Roerne skal samtidig ud af båden (to og to).

15.4 Kommandoer til at komme fri og skabe balance

Sæt af (fra)

- Varsling: Ingen
Kommando: **"Sæt af"** eller **"Sæt fra"**
Udførelse: Den eller de roere, der sidder naturligt for afsætning, sætter af. Om nødvendigt og muligt bruges bådshage eller årehåndtag. Der sættes aldrig af med årebladet!
Hensigten: Båden skal fri af broen eller andet tillægningssted.

Balance

Varsling:	Ingen
Kommando:	"Balance"
Udførelse:	Roerne sidder i vel-roet stillingen og trykker årehåndtaget ned på rælingen. Styrmanden skaber balance ved at flytte sig på styrmandssædet. Ved kraftig ubalance kan det være nødvendigt at flytte rundt på vand-dunke eller andre tunge genstande.
Hensigten:	Der skabes ligevægt i båden, hvilket er vigtigt for såvel sødygtigheden som for roernes træk (træk med skæv ryg undgås).

15.5

Kommandoer til at starte roning eller skodning

Til roning klar

Varsling:	Ingen. Er varsling i sig selv.
Kommando:	"Til roning klar"
Udførelse:	Roerne kører langsomt frem på sædet og strækker armene.
Hensigten:	Klarmelding til at roningen skal påbegyndes om få sekunder.

Ro (væk)

Varsling:	Varsles af "Til roning klar" kommandoen.
Kommando:	"Ro" eller "Ro væk"
Udførelse:	Roningen påbegyndes og skal fortsætte indtil anden kommando afbryder den.
Hensigten:	Roningen skal begynde umiddelbart i forlængelse af kommandoen. I tilfælde hvor det er vigtigt at roningen ikke ophører unødigt (f. eks. ved krydsning af sejlrønde, overhaling eller undvigemanøvre) bør styrmanden gøre roerne opmærksom på dette og grunden dertil. Når der ros under normale forhold igen, bør styrmanden ligeledes gøre opmærksom på det.

Til skodning klar

Varsling:	Ingen. Er varsling i sig selv.
Kommando:	"Til skodning klar"

- Udførelse: Årens håndtag trækkes ind til kroppen. Den hule side af årebladet vendes mod stævnen.
Hensigten: Båden skal til at bakke.

Skod (væk)

- Varsling: Varsles af "Til skodning klar" kommandoen.
Kommando: **"Skod"** eller **"Skod væk"**
Udførelse: Årebladet svinges ned i vandet, armene strækkes og roerne kører frem på sædet. Der fortsættes med at skodde til der gives kontraordre. Åren skives mellem tagene.
Hensigten: Båden bakker, I denne situation skal styrmanden være yderst opmærksom, da han/hun sidder med ryggen til sejlrretningen. Desuden kan roret ikke bruges til at styre båden, men kun årerne.

15.6

Kommandoer til at ændre fart eller standse

Vel roet

- Varsling: Ingen
Kommando: **"Vel roet"** eller **"Det er vel"**
Udførelse: Roningen eller den manøvre, der er under udførelse, skal straks ophøre og roerne indtager vel-roet stillingen med strakte arme og ben. Ved roning skal kommandoen altid falde ved slutningen af taget (undtagen hvor den er starten på kommandoen "vel roet – sæt i – sæt hårdt i").
Hensigten: Rotagene skal ophøre, men båden skyder stadig fart gennem vandet.

Småt roning

- Varsling: Ingen
Kommando: **"Småt roning"**
Udførelse: Åren føres let gennem vandet med samme kadence som før, men trækket er svagere, således at styrefart opretholdes.
Hensigten: Båden fortsætter for ca. halv kraft, hvorved en langsom fart opnås til passage af vanskeligt farvand, forhindringer eller andre tilfælde, hvor styrmanden ønsker langsom fart.

Lige træk

- Varsling: Ingen
Kommando: **"Lige træk"**
Udførelse: Åretaget genoptages med normal kraft af den side, som forinden havde fået kommandoen "Småt roning".
Hensigten: Kommandoen bruges til at ophæve "Småt roning" kommandoen i en af bådens sider.

Fuld træk

Varsling:	Ingen
Kommando:	"Fuldt træk"
Udførelse:	Alle roere ror igen med normal kraft.
Hensigten:	Kommandoen bruges til at ophæve "Småt roning" kommandoen i det tilfælde hvor "Småt roning" gjaldt alle roerne.

Sæt i

Varsling:	Hvis der er god tid, kommanderes der "Klar til at sætte i".
Kommando:	"Sæt i" (hvis det er muligt bør der først kommanderes "Vel roet" eller "Det er vel").
Udførelse:	Roerne sænker straks det skivede åreblad ned umiddelbart under vandoverfladen. (Årebladets forreste kant drejes lidt for at fange vandet, glide på vandet). <i>Bemærk:</i> Styrmanden skal sikre sig at roerne i denne stilling sidder med strakte arme og ben således at det stærke tryk på åren kan modstås.
Hensigten:	Manøvre der kraftigt bremser bådens fremdrift.

Sæt hårdt i (skod igennem)

Varsling:	Normalt ingen, idet "Sæt i" kommandoen er varsling om at "Sæt hårdt i" kan komme.
Kommando:	"Sæt hårdt i" , kan efterfølges af "Skod" eller "Skod igennem"
Udførelse:	Hvis årebladet allerede er skivet under overfladen som følge af kommandoen "Sæt i", drejes det nu hurtigt så årebladet står lodret i vandoverfladen med den hule side mod bevægelsesretningen. Er kommando "Sæt i" ikke blevet givet eller nået at blive udført på det tidspunkt hvor "Sæt hårdt i" kommanderes (p.g.a. en akut situation), skal årebladet omgående placeres lodret i vandoverfladen, som beskrevet før. Det er af yderste vigtighed at roerne strækker arme og ben for at kunne modstå presset på åren. I modsat fald vil båden ikke blive bremset tilstrækkeligt og roerne kan i værste fald komme til skade. Hvis kommandoen "Sæt hårdt i" efterfølges af kommandoen "Skod" eller "Skod igennem" påbegyndes skodningen umiddelbart fra den aktuelle stilling, og fortsætter med nye skoddetag indtil andet kommanderes.
Hensigten:	Kommandoen bruges hvor "Sæt i" kommandoen ikke er tilstrækkelig til at bremse båden, eller en akut situation gør at båden skal standses (evt. bakkes) øjeblikkeligt. Er farvandet eller situationen således, at styrmanden forventer at bruge "Sæt hårdt i" kommandoen, bør han/hun sikre sig i god tid, at alle roerne kan udføre den.

15.7 Kommandoer til vending af robåden

Vending af båden om bagbord

Varsling:	Ingen
Kommando:	"Bagbord til skodning klar – styrbord skal ro – skod"
Udførelse:	Bagbordsroerne indtager til-skodning-klar stillingen. Styrbordsroerne bliver siddende i vel-roet stillingen. Idet "skod" kommanderes, begynder bagbordsroerne at skodde, mens styrbordsroerne bliver siddende i vel-roet stillingen. Når bagbordsroerne passerer vel-roet stillingen, kører styrbordsroerne med frem og tager et rotag så snart bagbordsroerne er helt færdige med deres skoddetag. <i>Bemærk:</i> Styrbords fremkørsel skal være så behersket, at bagbord kan nå at trykke åren gennem vandet.
Hensigten:	Med denne kommando vendes båden på stedet, drejende mod uret (om bagbord). Styrmanden skal være opmærksom på flere forhold i forbin-

delse med denne kommando. Det er vigtigt, at der startes med skodning. Kommandoen må altså **ikke** være "Bagbord til skodning klar – styrbord skal ro - ro". Hvis der startes med roning, vil båden komme i så meget fremdrift, at dels vil det blive svært at skodde og dels vil båden blive udsat for et stærkere vrid end nødvendigt.

Styrmanden skal sikre, at roningen og skodningen foregår **skiftevis**, igen for at undgå at bordene giver sig og båden bliver utæt.

Vending af båden om styrbord

Varsling:	Ingen
Kommando:	"Styrbord til skodning klar – bagbord skal ro – skod"
Udførelse:	Styrbordsroerne indtager til-skodning-klar stillingen. Bagbordsroerne bliver siddende i vel-roet stillingen. I det "skod" kommanderes, begynder styrbordsroerne at skodde, mens bagbordsroerne bliver siddende i vel-roet stillingen. Når styrbordsroerne passerer vel-roet stillingen, kører bagbordsroerne med frem og tager et rotag så snart styrbordsroerne er helt færdige med deres skoddetag. <i>Bemærk:</i> Bagbords fremkørsel skal være så behersket, at styrbord kan nå at trykke åren gennem vandet.
Hensigten:	Med denne kommando vendes båden på stedet, drejende med uret (om styrbord). Se også teksten til den forrige kommando.

15.8

Diverse kommandoer

Kvart åren

Varsling:	"Klar til at kvarte årer"
Kommando:	"Kvart åren"
Udførelse:	Uden at standse roningen eller rytmen i rotaget trækkes åren ind, mens roeren kører tilbage på sædet, indtil roeren har fat med en hånd på hver side af lommen. Åren forbliver i åregangen under hele forløbet. Roningen fortsætter i et langsommere tempo.
Hensigten:	Ved roning i kanaler eller andre smalle løb, hvor der ikke er plads til at have årene helt ude, bruges denne kommando til at sikre fortsat styrefart og dermed manøvrevevne.

Åren tværs

Varsling:	Ingen
Kommando:	"Åren tværs"
Udførelse:	Åren trækkes ind i båden med lige meget af åren ud til hver side. Om nødvendigt tages åren ud af åregangen og holdes løftet eller lægges agten for åregang efter styrmandens anvisninger.
Hensigten:	Kan anvendes ved tillægning til højere broer og hvor dele af bådens mandskab ikke skal deltage i roningen.

Åren langs

Varsling:	Normalt ingen, men ved passage af smalt sted orienteres mandskabet forinden.
Kommando:	"Åren langs"
Udførelse:	Åren slippes med den hånd der er længst væk fra åregangen, og overkroppen lænes kraftigt tilbage idet årehåndtaget styret af den anden hånd føres hen over hovedet.
Hensigten:	I tilfælde af at en roer "fanger en ugle" (ikke kan få årebladet ud af vandet), kan styrmanden give denne kommando. Dog bør roerne være instrueret i selv at klare situationen. Ser styrmanden en sådan situation, bør der også kommanderes "Vel roet", hvorefter roningens genoptages, når den pågældende roer er klar igen. Gives kommandoen i forbindelse med passage af et smalt sted, er hensigten at passagen skal foregå uden skader på årerne. Det skal dog sikres, at der forinden er fart nok på båden til at komme helt igennem og få årerne ud igen. Især vigtigt ved modstrøm.

Åren ud

Varsling:	Ingen
Kommando:	"Åren ud"
Udførelse:	Modsat af "Kvart åren" kommandoen. Under tilbagekørslen på rosædet skubbes åren ud, blivende i åregangen, uden at standse roningens. Roningens fortsætter i samme tempo som før åren blev trukket ind.
Hensigten:	Kommandoen bruges til at ophæve "Kvart åren", "Åren tværs" og "Åren langs" og genoptage normal roning uden at tabe styrefart.

Rejs årer

Varsling:	"Klar til at rejse årer"
Kommando:	"Rejs årer"
Udførelse:	Åren skal fra vel-roet stillingen svinges op til lodret stilling. Håndtaget stilles på bundbrættet tæt ved midterlangremmen. Bladets hule side skal vende agterud.
Hensigten:	Rejste årer bruges som hilsen, svarende til andre skibes kippen med flaget. Observerer man, at et andet skib hilser på én, er det godt sømandskab at hilse igen. Kommandoen bruges også i forbindelse med tillægning ved et højt bolværk.

Lad falde

Varsling:	Ingen
Kommando:	"Lad falde"
Udførelse:	Åren lægges ned i åregangen og roerne indtager vel-roet stillingen.
Hensigten:	Kommandoen har til hensigt at ophæve "Rejs åre" kommandoen.

Fald ind

Varsling:	"Styrbord klar til at falde ind" eller "Bagbord klar til at falde ind"
Kommando:	"Styrbord – fald ind" eller "Bagbord – fald ind"
Udførelse:	Den nævnte sides roer(e) falder ind i den roning (eller skodning), der foretages af den anden sides roer(e).
Hensigten:	Kommandoen bruges til at synkronisere rotagene efter en situation, hvor roningens i en af siderne var ophørt. Ved f.eks. en kursændring hvor styrbord er kommanderet "vel roet", ophæves kursændringen ved at kommandere "Styrbord – klar til at falde ind" (styrbord gør klar til at ro) efterfulgt af "Styrbord – fald ind" netop i det øjeblik, hvor bagbord sætter åren i vandet, svarende til "Ro" kommandoen.

Se til åren

Varsling:	Ingen
Kommando:	"Se til åren"
Udførelse:	Alle roerne ser til deres eget åreblad for at undgå det støder ind i noget under roning. Er en forhindring for tæt på bladet, skal roeren kvarte åre eller om nødvendigt lade åren gå langs eller tagen den op.
Hensigten:	Kommandoen har til hensigt at gøre roerne opmærksom på at der er forhindringer forude, som kan medføre at årerne skal trækkes ind.